СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 255. Джерзи Ситі, Н. Дж., понеділок, 2 листопада 1931. VOL. XXXIX. No. 255. Jersey City, N. J., Monday, November 2, 1931. THREE CENTS.

ПІДНЕСЛИСЯ ЦІНИ НА ЗБІЖЕ

ШИКАГО. — Ціна пшениці піднеслася на 2 центи на бушлю. Притім треба згадати, що в останніх 4 тижнях ціна піднеслася на 13 центів на бушлю.

Ота підвишка стоїть у звязку з великими закупнами пшениці Европою. Зприводу підвишки вартість захованого на складах збіжа піднеслася на $328,000,000.

Кождого дня відпливають тепер до Европи кораблі, наладовані американським збіжем. Совіти, котрі зобовязалися доставляти збіже, цофають тепер свої контракти, бо не всилі їх виконати.

ГУВЕР ГОТУЄТЬСЯ ДО БОРОТЬБИ З „НЕЙВІ ЛІГ".

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер готовий до боротьби з „Нейві Ліг", яка назвала його змагання до зменшення видатків на фльоту „безмежним незнанням". Секретар Стимсон теж готов відповідати „Нейві Ліг", якої завваги він називає „цілковито фальшивими". Боротьба ця сензацийна, бо в неї втягнені високо поставлені особи.

ХОЧЕ УНЕВАЖНИТИ ТЕСТАМЕНТ ЕДИСОНА.

НЮАРК. — Вилієм Едисон, син помершого винахідника, Томеса А. Едисона, вніс позов в справі уневажнення тестаменту Едисона, котрий записав увесь маєток двом синам від другої жінки. Вілієм Едисон є другим сином від першої жінки Едисона. В позві кажеться, що кодициль, у якім Едисон записав двом синам цілий маєток, зроблений три місяці перед його смертю, себто в часі, коли Едисон був уже тяжко хорий і не здавав собі справи з того, що він робить, а був під впливом жінки і її синів.

ЗАКИ ГОЛОСУВАТИ, ТРЕБА ПОДУМАТИ ПРО ХАБАРНИЦТВО.

НЮ ЙОРК. — Пастор д-р В. Росел Бові радить віруючим своєї церкви добре читати ґазети і слідити за тим, що діється в громаді, а зосібна за тим слідством, котре веде Сібурі в справі хабарництва, яке заволоділо містом. Він каже, коли хто йде до виборчої урни, щоби голосувати, хай у першу чергу має на увазі хабарників і хабарницьку систему та громадянську мораль.

КАЖЕ, ЩО БЕЗ ДЕПРЕСІЙ НЕ ОБІЙДЕТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — Альберт Виґін, голова ґовернорів „Чейз Нешенел Бенк оф Ню Йорк", і Алфред Слови, мол., президент „Дженерал Моторс Корпорейшен", кажуть, що ніякі розумні голови, ні ніякі організації не є всилі зліквідувати світові економічні депресії. Вони кажуть, що тепер бизнес уже поправляється, але ще треба буде дуже довго ждати, заки вернуть часи, подібні до 1929 року.

ЧЕРМАК ГОДИТЬ.

ШИКАГО. — Шикаґовський мейор А. Чермак перебуває в Ню Йорку і має розмови з бувшим ґовернором Ал Смитом і теперішнім, Френклином Рузвелтом. Він хоче їх обидвох погодити, щоби не стояли один проти другого на демократичній конвенції, коли будуть вибирати президіяльного кандидата.

ДВОХ МАЙНЕРІВ ВІДКОПАЛИ, А 4 ЗГИНУЛИ.

ВІЛКС БАРЕ. — По 5 днях копання виратувано вкінці двох майнерів, засипаних зприводу ґазової експльозії. Чотири інші згинули підчас вибуху, або через свою неосторожність. Виратувані живилися їжею, яку залишили погибші.

Виратувано Литовця, Джана Томашунаса, літ 44, батька 6 дітей, і Джозефа Мецоні, молодого Італійця. Італієць дуже хвалить Литовця і каже, що завдяки його геройству він живий. Обидвох виратуваних відставлено до шпиталю.

РАТУЮТЬ БІДНУ ДІТВОРУ.

НЮ ЙОРК. — В публичних школах міста видадуть цеї зими $1,000,000 на поживу й одяг для бідних дітей.

ПОНАД 3,000 РОЗВОДІВ У РЕНО ЗА 6 МІСЯЦІВ.

РЕНО. — Місто й адвокати роблять не злий бизнес на розводах. За останніх 6 місяців видали суди понад 3,000 розводових оречень. Адвокати заробили на тім понад $500,000, а суди забрали титулом належитостей $128,000.

Місто теж добре заробило. З Ню Йорку прибуло 600 пар, щоби розвестися.

ВКОРОЧУЮТЬ ПЛАТНІ НА ЗАЛІЗНИЦЯХ.

НЮ ЙОРК. — „Ди Ню Йорк Сентрал Рейлрод" вже тому кілька місяців зменшила платні урядовцям і неюнійним робітникам на 10%. А тепер заряд звернувся до юній з предложенням, щоби вони самі запропонували зменшення заробітних платень на 10% на протяг одного року.

СПЕКУЛЯНТИ ПОПЕКЛИСЯ.

НЮ ЙОРК. — Звіт „Федерел Резерв Бенк", з якого виходить, що в останнім тижні зачали люди знову вкладати гроші до банків, бо зросло довіря до доляра, викликав паніку серед долярових спекулянтів у цілім світі, бо вони грали на спад доляра.

П. Карманський.

В РОКОВИНИ ЛИСТОПАДА

Благословенна будь священна хвиля,
Благословенні невмирущі дні!
Ви розповили Велитня з безсилля
І сили люду, скамянілі в сні,
Збудили чудом на геройське діло.

І сталось чудо!... Лазарове тіло,
Закуте в гробі три дні, три віки,
Воскресло, встало, кровію скипіло
І, меч двосічний взявши до руки,
Пішло до бою з темним духом смерти.

Лиш підлий хоче добровільно стерти
Своє нікчемне ймення з карт буття.
Імя героя не таке, щоб вмерти
І понестися в безвість забуття!
Воно від роду помянесь до роду!

Нехай святиться гордий стяг Народу,
Який простерся на верхах Карпат!
Він сонне море сколихнув до споду
І, збивши хвилю в дикий водопад,
У скелю грянув — аж здрігнулись гори!

І від надхмарних шпилів Чорногори
Аж до плодючих понадсянських піль
Знялася пісня, як бурхливе море:
Нехай пропаде наш відвічний біль!
Осанна гордим Лицарям! Ми вольні!

Ми вольні! — Даром ворота пекольні
Повстали проти наших вічних прав
І даром наші здобутки мозольні
Варшавський злодій підступом закрав. —
Ми вольні, браття, і ми будем вольні!

Цвинтар українських поляглих на Личакові у Львові. На переді могила бл. п. четаря Ліськевича.

NOVEMBER NIGHT.

By Tybery Hohobets.

A cold November night. Outside a snowstorm is raging and inside the cabin reigns darkness supreme. The wind is weeping in the chimney, shaking the roof, crying and wailing around the dwelling; and the near grove is trembling and bowing to the reigning wind.

The children in the house awoke and lie in silence gazing into darkness. They listen and — sigh,

In that fierce storm, in the darkness of the night, a voice of despair comes drifting from a distance. It comes and goes. All's still. And now again...

"Someone is calling" says a voice, tinged with fear.

No one answers.

"Again! Wife, do you hear? Just like a human voice".

"Go to sleep", answered the wife, drowsily. "It's the wind."

"It's frightful..."

"It's only the wind. You'll wake the child..."

A child raises its head: "I hear, hear someone calling: Help"!

And surely enough, the wind subsides and beneath the window is heard a weeping of despair.

"Mother, maybe again someone was attacked by some armed bandits."

"Stop talking nonsense," angrily interrupts the mother. "It's a hungry wolf wailing in the woods. If you don't go to sleep he will eat you up."

Silence.

"I'm sorry for poor soul", says the husband. "I'll go."

"You keep still. What business is it of yours?"

The door creaked... From the other room entered the grandfather of the child.

"What are you mumbling about? Why don't you let others go to sleep? Who would be walking in the woods in such a storm? Everybody is staing at home, so you, too, keep still and thank God for having left you a place of rest with a roof over your head and a true watchdog by your door. And you would do better to take the child and lull it to sleep with a story."

The young mother got up from the bed, took the child in her arms and in a monotonous tone began, saying:—

"It was the very same kind of a November night when they were leaving. They were going — rifles in their hands — with a firm belief that they would build a new life on their native bloodshed soil..."

"Bloodshed for truth is never wasted," interrupted the gray head. The door creaked and he was gone.

And beneath the window the wind was weeping, crying, drumming at the window-panes and groaning: "Help."

Translated by

Waldimir Semenyna.

ЛЯЦЬКІ НАГЛІ СУДИ ШАЛЮТЬ У ГАЛИЧИНІ

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Все частіше починають засідати наглі суди, в яких розбирають переважно справи Українців. У Львові цими днями закінчився наглий суд у справі підпалу в Петликівцях Старих. Наглий суд засудив І. Джиджору й О. Гука на 12 літ вязниці кожного; І. Миськова на 3 роки; Гр. Максимишина та О. Пришляка на півтора року кождого. Інші обвинувачені, І. Колодницький, Я. Сена, В. Гірняк і С. Бокала, звільнені від вини й кари.

Суд не мав безпосередніх доказів вини засуджених, а вирок свій оснував на підставі свідчень поліційних аґентів та припущень ріжних можливостей. Між іншим, „доказом вини" обвинувачених мала би бути „Сурма", що оборона збила. На суді виявилося, що всіх арештованих поліція тяжко катувала.

Почав працювати наглий суд також у Станиславові. Діяльність наглих судів усе поширюється, що тримає населення під поліційно-судовим терором. Наглі суди особливо небезпечні тим, що вони свої справи розбирають нашвидку, не перевівши потрібного слідства. Більшість обвинувачень спирається на відомости поліційних аґентів та ріжних провокаторів. Метою наглих судів є не правосуддя, а залякування населення й терор проти нього.

ПОСОЛКА М. РУДНИЦЬКА ПЕРЕД СУДОМ.

СТАРИЙ САМБІР (Західня Україна). — Вже третій раз суд відложив розправу над українською посолкою Міленою Рудницькою. Посолку обвинувачують у тому, що вона на свому посольському вічу в Старому Самборі 19 жовтня 1928 року нібито накликала Українців бойкотувати польську школу, щоб примусити польський уряд заводити українські школи для Українців.

Всі свідки зі сторони оборони дуже докладно подали зміст промови п. посолки й ствердили, що посолка заохочувала населення творити кружки „Рідної Школи" й леґальною дорогою відкривати українські школи, а також домагатися, щоб у всіх народних школах, які знаходяться на українській землі, заведено науку української мови. Разом з тим свідки оборони кажуть, що посолка М. Рудницька зовсім не закликала до бойкоту істнуючих шкіл.

Прокураторські свідки кажуть навпаки, що посолка завзивала до бойкоту польських шкіл. На суді між іншими виявилося, що, наприклад, коломийський повітовий староста вважає, що саме ведення пропаґанди за „Рідну Школу" є закликом до бойкоту польських шкіл у Галичині, а тому це злочин супроти Польщі. Властиво так дивляться на це всі Поляки й представники польської влади на українських землях. Суддя відложив розправу до 18 листопада, щоб за той час переслухати ще деяких поліційних свідків.

УМЕР МИРОН ГАВРИСЕВИЧ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — 14 жовтня вмер нагло на 42 році свого життя відомий український банковець та економіст, Мирон Гаврисевич. Покійний до 1925 року знаходився на еміґрації в Відні, як політичний еміґрант, що ратувався перед польськими наїзниками на Галичину.

Вернувшись до Львова, він працював донедавна без перерви у земельнім Банку Гіпотечнім. Перетяжений працею, дістав нервовий розстрій, а потім тяжку душевну депресію. 1 жовтня лишив працю в банку; а за два тижні вже його не стало. Покійний визначався банковими здібностями й великою працездатністю. В нім Українці стратили одного з найкращих своїх банкових фаховців.

БЕЗПІДСТАВНА ЛЮТЬ ЛЯЦЬКОЇ ПРЕСИ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Законопроєкт польських соціялістів, який вони внесли до сойму, викликав скажену лють польської преси, вперше чергу львівської брукової. Львівська ґазета „Ілюстровани Курер Цодзенни" називає цей законопроєкт „божевільним", бо він хоче впровадити для Галичини автономію та ще й з власним соймом.

Даремна лють ґазети, бо нема й ні одного свідомого Українця, щоб поставився серіозно до цього законопроєкту, та й взагалі українська політична думка стоїть поза межами всього того, що можуть запропонувати Українцям „найбожевільніше" з Поляків. Цей законопроєкт можна вважати лише мертвородженою дитиною польських соціялістів, про що найліпше вони самі знають.

ГОТУЮТЬСЯ ДО ВІЙНИ.

ВАРШАВА (Польща). — Несподівано повернувся до Варшави маршал Пілсудський. Кажуть, що він перервав свій побут у Румунії з причини „поганої погоди".

З Румунії Пілсудський вернувся з румунською маршалською булавою. Отож він тепер іменований маршалом румунської армії. Це зроблено на те, щоби вразі війни Пілсудський міг автоматично обняти головне командування над польсько-румунськими обєднаними арміями.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917. authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES;		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокє число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІД КАЗКИ І СНУ. — ДО ДІЙСНОСТИ

Був у нас Перший Листопад, який започаткував відродження дійсної української держави. Але ми гляділи на нього як той поет, для якого було:

„Усе як у казці!... Вийшли з підземелля
Якісь незнані лицарі-герої
І вмить віджила приспана пустеля
І загреміла покликом: до зброї!"

Була держава, яку треба було боронити й орґанізувати, а ми, у своїй кращій частині, впивалися „чудовим сном", що

„Від Сяну по Кавказ побідні дзвонять дзвони,
З обновлених храмів об хмари бє пеан,
З поганьблених гробів встає давний Титан,
Встають розковані, свобідні міліони!"

Та поетови можна було казку писати, снити і питати:

„Який чудовий сон!
Чи висниться він скоро?"

Але міліонам поневолених треба було хапати за кріс і боронити молоду державу, а іншим напружити мозок, труд і знання, щоби зорґанізувати свою владу і завести лад. Та цього не було й тому ми тепер далі в ярмі. І тому саме годі далі казки переповідати і снити чудові сни, бо самим сентименталізмом волі не виборемо. І не виборемо її балаканиною, голосними заявами і протестами. І тому час і нам піти за чеським політичним діячем Нерудою, котрий новий період реальної чеської боротьби за свою державу схарактеризував так:

„Для нас постійна балаканина про національність і патріотизм є вже перейденим етапом".

До такого заключення треба прийти й нам, Українцям. І то не на словах, але на ділах. І тому треба менше говорити про патріотизм, про геройські вчинки, а більше виконувати на всіх ділянках нашого життя таку роботу, яка зближує нас до здійснення нашого національного ідеалу, до повторення Першого Листопада 1918 року.

Ми маємо плекати наші світлі тратиції й вчитуватися в чудові казки і сни наших поетів, але разом з тим треба класти реальні основи під реальну українську державу. Бо коли не створимо духової, економічної й політичної сили, то й наступний Перший Листопад і наступний зрив до волі знову залишаться „чудовою казкою і чудовим сном". А дійсністю будуть кайдани і неволя. А коли будемо йти вперед, то побідимо, згідно з заповідю нашого приятеля, чеського поета Гавлічка, що „ніяка сила цього світу, хоч би вона злигалась і з пеклом, не втримає освічений шляхотний і хоробрий нарід у підданстві та кріпацтві".

Д-р Остап Грицай.

ІЗГОРІЙМО ЖАРОМ ПОМСТИ!

Слово у XIII-ті роковини Листопадового подвигу.

(1. XI. 1918 — 1. XI. 1930 р.).

**„...Не втечете
І не сховаєтесь! Усюди
Вас найде правда-мста..."
Шевченко, Осії глава XIV.**

Коли ми, тому саме рік, з приводу роковинного Свята Листопадового подвигу, збирались на врочистих зборах, щоб знову раз пошанувати память велико-геройського зриву народу, завершеного проголошенням **Незалежної Соборної Української Держави** на нашій прадідній землі, то душі в нас були сповнені вщерть прескорбним, невимовним смутком. Наче Христова чаша горя в останній молитві в затишах саду Ґетсемане, була тоді душа кожного з нас, бо це торік, в осені 1930 року, це тоді хижими шуліками надтягали до нас з краю щораз страшніші, щораз кривавіші вісти **про польську пацифікацію** в Галичині. Про ту, ніде й ніколи, ні в минулому ні в теперішности культурних народів нечувану самоволю чужинецького наїзника проти віковічних господарів даної землі, про одиноке у своїм роді варварство тричі мерзавих Ляхів проти українського населення нашої Галичини. **250 сторінок** книжки більшого формату змогло наше **Обеднання** заповнити описами ляцьких жорстокостей у виданому ним пропаґандійному творі на цю криваву, страшну тему **(Polish Atrocities in Ukraine, 1931)**. І я певний притім, що найновіші жорстокости, безправства і варварства ляцьких збуїв проти нас змоглиб знову постачити матеріялу на нову пропаґандійну книгу щонайменше такогосамого обєму. Місяцем національної жалоби проголосили ми таким чином тогорічній листопад, зазначуючи ще й так один з активних відрухів нашого співчування з мордованими Ляхом земляками на Галицькій Землі. До протесту, жертв і одного боєвого фронту накликував водно наш журнал, вірний своїм традиціям безпощадної боротьби проти чужинецьких наїзників на поневолену Україну. І справжньою відрадою було нам тоді, в перших часах нашої преважкої національої жалоби з приводу пацифікації, бачити й почувати, як однодушно й одноцільно почали ми єднатись під спільним прапором Матери-України. Як однодушно й одноцільно ішли ми в допомогу катованим братам, і лавами неустрашимих протестантів ставали на могутнього ворога. Так наче і справді по нашому кличеві тоді:

— До боротьби на життя і смерть!

Бо кожна справді визвольна боротьба — це за кожен раз і в кожному середовищі, де вона повторяється, боротьба безумовна і всеціла, боротьба всіх і всіми силами, словом — боротьба на життя і смерть. Це так. І коли не помиляється французький письменник **Андре Сіаре** проголошеною ним недавно тезою про те, що війна — це найфундаментальніша основа всякого життя, то всяка визвольна війна є нею тричі для тих, що жаждуть визволення. Визвольної боротьби пів-засобами, пів-дорогами і пів-ділами немає, ніколи не було, і бути не може. Всяка визвольна боротьба, чи це ще тому дві тисячі літ боротьба старинних Греків проти перських деспотів, чи такий останній геройський подвиг, як боротьба Героїв України проти большевицьких опришків і ляцьких людоїдів, усяка визвольна боротьба, кажу, зазначується пірамідами трупів, пеклом страждань, нечуваною напругою надлюдських сил. Це так від тисячліть і так уже навіки. Всяка визвольна боротьба — це сталеві сіти надлюдської волі, це горіючі пожари великого розмаху, запалу і пориву, це наче ті Альпи — небосяжні гори великодушних жертв. Так от і чому так відрадно було воно помічати торік, що страшливий наступ ляцької бестії на нас причинився усетаки до значного скріплення та здійснювання ідеї щонайтіснішого, всенаціонального обєднання в нас **в користь одної, непримиримої боротьби з ворогом** як на власному, так і на міжнародньому терені. І от і чому доводилось нам тоді надіятись у зболілих душах, що якесь, нехай і найменше, **захитання тим одноцільним фронтом усенародньої боротьби з чужинецькими катами після пацифікації — просто неможливе.** Бо, як сказано, нечувані жорстокости тієї пацифікації, а з ними несмертельні визвольні заповіти Героїв Української Галицької Армії — те все наказувало нам думати тільки про одну боротьбу, а саме:

Боротьбу на життя і смерть. І дозволювало нам воно певно числити на те, що цим разом наша доцільна, злукою всіх наших сил і змагань проведена пропаґанда нашої справи на міжнародньому форумі, **принесе ляцьким катам** на очах усього культурного світа — **катастрофальне пораження.**

Так тому рік. А з якими вислідами і з якими почуваннями приходиться нам **нині** ставати коло святого вівтаря нашої державности та віч-на-віч з Тінями Героїв України?

Чи совість у нас усеціло чиста?

Могила невідомого стрільця.

Дорогі Земляки!

Совість тих, що з усією посвятою схотіли працювати на фронті нашої безпощадної боротьби проти ляцьких нелюдів, совість тих — а їх у нас сьогодні чимало — чиста і спокійна. **І можна їм сказати про себе та свою роботу, що в даних обставинах вони довершили протягом одного року праці великої, помітної нині своїми вислідами на найважніших станицях міжародного форума.** Бо колиб ми взяли під увагу тільки те все, що зробила цього року **наша пропаґанда між чужинцями** виданням книжок і брошур у ріжних мовах про українські жертви нелюдської ляцької пацифікації, то це булоб дуже багато. Кожнаж така книга, кинена нині нами на арену культурного світа, це стільки ж, що відділ нашої національної армії, висланий з непереможною зброєю на ворога. І з кожним досягненням нашої пропаґанди ми переконуємо мерзавих Ляхів, що наша боротьба непримирима. І що також само непримиримо, як ми, починають підходити до ляцьких драбів і найавторитетніші народи культурного світа, **ось як Анґлійці, яких українські симпатії це нині для нас капітал необчислимої вартости, а для Ляхів також погуба.** Бо від симпатій могутньої Анґлії для грецьких повстанців у 20-тих роках XIX. в. почалась історія оконечного визволення Греції зпід турецького ярма! Або визволення Італії зпід австрійської деспотії при допомозі звязків італійських революціонерів з Анґлією!

Значить — наші постепенні здобутки на міжнародньому форумі це гідне завершення принципу політичної боротьби на життя і смерть, засади однозначного становища, для якого істнує лиш одно непримиримо послідовне **або-або**. І того змагання до одноцільного фронту визвольної бортьби, яке скорше чи пізніше мусить приєднати нам симпатії всього культурного світа. І навпаки — всякі необчислимі перепони, всякі неуспіхи і всякі поразки на шкоду нашої справи, **як ось відложення вирішення її Союзом Націй аж до січня 1932 р.,** це тільки і виключно погубні наслідки підпольної роботи тих наших людей, які нині як важкі злочинці національної справи повинніб стати перед святим трибуналом Героїв. А важкі злочинці тому, що у своїй дрібнодушній боязкости та в нікчемнім упідленню перед ворогом вони нехтують принципом боротьби на життя і смерть та лякаються сміливого **або-або.** І так своєю трусливістю або вузькозорістю або просто моральним спідленням за ціну ворожих ласк (товста посада, каріера, ляцький хабар і таке інше) вони навіть нині, віч-на-віч з варварствами пацифікації — сміють і мають відвагу ломити одноцілість визвольно-боевого фронту нації!

Прокляття на вас, Юди народу!

Але помста народу досягне й вас!

Ми пригадаймо лиш, Дорогі Земляки, яким ударом для нас було в зимі те, що тоді, коли Союз Націй мав уперше вирішувати нашу справу, вже зазначувалися з деяких сторін льояльні стремління відносно Ляхів і почалася та відразлива комедія скритих і хитро заперечуваних „розмов" з ляцькими панами, якої повчаючу історію знайдете в кожен час на сторінках львівського „Діла". А далі льояльні виступи у Бріссель таких ляцьких лакеїв як Роман Смаль-Стоцький і Шульгин. Даліж щось таке морально здеправоване до краю і затроєне паралічем усіх духовних сил, як еп. Григія Хомишина пастирський лист із завивом до спацифікованих будувати моцну польську державу. А далі — але нащо пригадувати нам точно всі ті злочини проти народу, всі ті прогріхи пропащих душею рабів, який Ґеній України засудить колись в її історії на саме дно ада як продажних зрадників нації? Мнж знаємо гаразд, що воно незавидна доля кожної нації, яка бореться за волю, боротись притім з усякого роду ворогами таки у власних рядах. **І то не йно з явними зрадниками, але й з тими позірно „праведними", з тими ідеалістами, пацифістами і льоялістами, які нібито в кожен час вірні сини Рідного Краю і патріоти хоч куди,** але коли почують клич боротьби на життя і смерть, то вигукують з обуренням, що це так не можна, що це не гуманно й некультурно, ну, й не по божому, знаєте. **Бо та овечо праведна мораль льояльних послушників чужинецьких** диктаторів стала в нас традицією ще з часів наших Кирило-Методієвських братчиків-пацифістів та драгоманівщини, соціялістичного раю молодого Франка та Винниченкової соціялізації... Все ми були гуманні ідеалсти, все боялися, щоб крий Боже, не пролити де хочби і краплі людської крови, і ще й тепер, як от хтось там десь забив Голуфка, наші праведні пацифісти застереглися заздалегідь, що такий „негуманний" спосіб боротьби вважають злочином і осуджують... Ляцьким катам вільно побивати сім міліонів наших людей до повного каліцтва, а то й на смерть. Ляцьким „стшельцам" вільно шаліти по наших селах. Як тічні лютих вовків. Затеж нам, по думці ундівських праведників, не лишається ніщо інше, тільки тихомирні розмови з ляцькими панами, та надія, що в Союзі Націй глухонімий Великий Болван от-от — промовить... А Великий Болван мовчить!

Але не мовчить голос народу України.

Голос народу, який буде боротися за приналежні йому права всіми силами і всіми засобами, в боротьбі на життя і смерть, довершуючи діла слушної помсти на всіх ворогах України. **Хайже нині сорок міліонів Українців — це сорок міліонів местників за її нечувану кривду.**

Так:

Ізгоріймо жаром усенародньої помсти!

Павло Тичина.

ПАЛІТЬ УНІВЕРСАЛИ...

**Паліть універсали, топчіть декрети:
Знов порють животи прокляті баґнети!
Проклинайте закони й канцелярський сказ —
Воля! — єдиний хай буде наказ.**

**Воля! воля! — серце в грудях...
Знов як рабів розпинають на людях.
Знову кайдани, тюрма й шомполи,
І слово невільне мов з підполи.**

**Хто має право примусить людину?
Хто може ніч обернути за днину?
І хто такий мудрий, щоб зразу нас всіх
Повісив за правду, єдиний наш гріх?**

**Паліть універсали, топчіть декрети:
Знов порють животи прокляті баґнети!
Проклинайте закони й канцелярський сказ —
Воля! — єдиний хай буде наказ.**

ПЕРШИЙ ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО ЛЬВОВА

(Виїмок з книжки **Олекси Кузьми: „Листопадові Дні 1918 р."**)

Хто з очевидців забуде той історичний день 1. листопада 1918 р., коли прастарий город князя Льва став знову столицею української держави? В чиїй тямці затерлись могутні враження надзвичайної картини, коли з високої ратушевої вежі, намісництва, сойму та всіх державних будинків, військових і цивільних, замаяли синьо-жовті прапори на знак, що тут влада не австрійська, але українського народу?

Була це пятниця, до того свято по латинському обряду, день Всіх Святих, і населення міста тим численніше висипалось на вулиці, гляділо здивовано на цей несподіваний переворот і власним очам не вірило. Навіть загал Українців був заскочений цею величезною зміною, що викликувала переворот в їхніх думках і заповідала нові, далекосяглі в наслідках події.

А дійсність була дуже поважна, наскрізь воєнна. В ріжних сторонах міста падали стріли, що правда, в повітря, якими українське військо демонструвало свою готовість знищити безпощадно всяке протиділання. Ціле середмістя було обставлене скорострілами. Уставлено їх на чотирох рогах Ринку, звідки розходяться вісім вулиць, коло ратуша, Народнього Дому, головної варти на площі св. Духа, театру, головної почти, на площах Марійській, Галицькій і Бернадинській. Щоб унеможливити ворожий замах на Народній Дім та обсаджені уряди в центрі міста, українські стежі ревідували всіх проходжих мущин. Військовим особам, старшинам і рядовикам, що не мали українських відзнак, відбирали всяку зброю. Опору не було ніде. Задержувані підносили слухняно руки вгору і давали себе спокійно обшукувати. В полудне не бачилося на місті вже ні одного австрійського вояка зі зброєю.

Сензацію викликували численні тягарові авта, обсаджені українськими відділами. Переїздили по цілому місті, наїжені скорострілами та крісами, і розганяли більші юрби народу, накликуючи їх розійтися. Кріси звернені на всі боки, також у вікна горішних поверхів, готові до стрілу у відповідь на всякий противиступ.

Трамваєвий рух ішов спершу як звичайно. Згодом полишення цеї вигоди для населення показалося дуже небезпечним для української справи. Контроля трамваєвих пасажирів була неможлива, а крім того трамваєва комунікація була корисна для організації противника. Тому вже коло 10 години рано на приказ української військової команди трамваї щезли з міста.

На головному двірці йшов, як звичайно, оживлений рух. Українська залога обсадила всі виходи, тунелі, що ведуть на перон, і урядові кімнати, позволяючи на перехід тільки тим, що мали леґітимацію, виставлену українською військовою владою, та дозвіл на відїзд. Рух поїздів на захід припинено, зате залізничий рух на схід і південь ішов правильно.

Взагалі українська військова влада вивязалась зі свого завдання знаменито. Справність українських старшин і вояків була зразкова. Цілий плян перевороту переведено так прецизійно і дальші розпорядки виконувано так бездоганно, що чужинні військові старшини, яких у Львові було безліч, висловлювались про це з найбільшим признанням.

Для всіх Львовян без ріжниці національности український переворот був великою несподіванкою. І тільки тому, що плян перевороту був тайною для всіх, з виїмком невеликого гуртка українських політиків і військових старшин, він удався. Навіть не всі члени Української Національної Ради знали про нього. Загал українського населення був заскочений доконаним фактом.

Тепер усі свідомі Українці здавали собі ясно з того справу, що сталося велике революційне діло, яке зачинає новий період української історії. Вони розуміли і відчували, схвильовані до глибини душі, що переживають рідкий історичний момент, який трапляється раз на цілі століття, та що від хотіння і дальшої дієвої справности українського народу залежить тепер, чи цей історичний день стане справді початком нової, кращої долі. Для менше свідомого українського громадянства було тільки певне те, що робиться щось велике і надзвичайне; завалилося щось чуже, а на його місце треба поставити щось нове, своє.

В місті повно народу. Українці зворушені, захоплені і на радощах мало не падуть собі в обійми. Більше чутливі плачуть слезами найвищої радости, що перевищає всі особисті втіхи на світі. Українська молодь обох полів увихається всюди з бравурою, заступає публиці дорогу, розпродуючи українські відзнаки.

Всюди видно українських вояків, що з крісами на рамени уважно пильнують спокою в місті. Глядять на них і не можуть надивитись українські громадяни, що прибули з далеких передмість. Своє, українське військо являється їм людьми неначе з казки. І дехто старший не може стриматись, щоб у приступі сердешної радости не заступити воякови дорогу, стиснути міцно його руку, подякувати та побажати щастя. Були такі, що ходили від одного державного будинку до другого, щоби всюди наситити свої очи видом героїв, що доконали такого надзвичайного діла. А воядтво сповняло гордо свою службу, не дбаючи за те, що ще від вчера нічого не їло і не знало, коли буде змінене. Воно щиро служило національній справі.

На день 1. листопада був заповіджений зїзд українських делеґатів з краю. Зїзд не відбувся, але багато громадян з провінції приїхали і попали несподівано серед відносин, про які може і не мріяли.

Горячим бажанням кожного провінціонального патріота, що попав того дня у Львів, було дістатися до Народнього Дому, щоби побачити першу українську команду. Однак з огляду на можливу небезпеку всі вулиці, що вели до Народнього Дому, були густо обставлені стійками, які не пускали нікого без окремої перепустки.

А в головній військовій команді йшла важка праця. Вітовський, Горук, Бубела та інші старшини, зі слідами непроспаної ночі на лицях, відбирали звідомлення, диктували прикази, давали вказівки, пояснення та інформації. Командна машина йшла спершу нерівно, розмахувалась, а то й скрипіла. Видко було, що щойно твориться і доповняється в оцій безперервній, горячковій праці.

Та вже в передполудневих годинах плян заняття й держання Львова, уложений і переведений в ночі так основно, показався невистарчаючим. Те, що було доцільним на самому початку, не було достаточним уже після кількох годин. Показувалося все щось нове, непередбачене в загальному пляні і всі пересчення та недотягнення треба було негайно доповняти. Проста спершу справа в міру її реалізації почала ускладнюватись.

Приходили донесення, що багато важних обєктів ще не обсаджено, що ріжне державне добро як слід не хоронене, що місцями українських стійок і стеж забагато, а в деяких вулицях і дільницях їх зовсім не видати. Виринали непорозуміння щодо компетенції військових стеж і міліціонерів. На міліціонерів приходили вже скарги, що не сповняють як слід своїх обовязків, пропадаючи по приватних домах. Стали доходити перші вісти про ворожі спроби протиділання. Приводили навіть поодиноких людий до самої команди. Крім того зголошувалось багато старшин і стрільців до служби. Та найбільше звалювалось до головної команди ріжних чужонаціональних старшин за документами на виїзд і всякими інформаціями.

Всю ту масу письменних і устних звідомлень, донесень, пересторог і скарг, масу публичних і особистих справ полагоджував невеличкий гурток старшин. Адміністраційний апарат команди не був ще налаштований, поділ праці не встановлений, а в додатку від самого початку відчувався брак військових сил.

Тимчасом на мурах міста появилися дві відозви української цивільної влади, що пояснювали населенню причини і ціль державного перевороту. Одна відозва звучала так:

ДО НАСЕЛЕННЯ М. ЛЬВОВА!

Волею українського народу утворилася на українських землях бувшої австро-угорської монархії

Українська Держава.

Найвищою державною владою Української Держави є Українська Національна Рада.

З нинішним днем Українська Національна Рада обняла владу в столичнім місті Львові і на цілій території Української Держави.

Дальші зарядження видадуть цивільні і військові органи Української Національної Ради.

Взивається населення до спокою і послуху тим зарядженням.

Під цею умовою безпечність публичного порядку, життя й маєтку, як також заосмотрення в поживу вповні запоручається.

Українська Національна Рада.

Львів, 1. листопада 1918.

Одночасно оголошено другу відозву такого змісту:

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

Голосимо Тобі святу вість про Твоє визволення з віковічної неволі. Від нині Ти господар своєї землі, вільний горожанин Української Держави.

Дня 19. жовтня Твоєю волею утворилася на українських землях бувшої австро-угор-

БИТВА ПІД ТЕРЕБОВЛЕЮ

Були це перші дні червня 1919 року. Одинацятий Курінь IV. золочівської бриґади, під командою сотника І., прийшов в ночі в погоні за Ляхами під село Іванівку, недалеко Теребовлі.

Ніч була досить холодна і темна. Легенький, але холодний вітрець зі сторони Теребовлі повівав і колисав вже досить великою пшеницею і житом. Скрізь залягла тищина, лише нас від часу чути було крісові стріли, які вказували, що на переді близько нас криється наш відвічний ворог. На ліво від нас відзивались машинові кріси і перервали нічну тишину своїм клекотом. Та ми були спокійні, бо знали, що від нас на ліво, знаходиться X. курінь Січових Сдрільців, а там, де вони є, не грозить жадна небезпека. Це були наші „Тирольці Сходу", котрі своєю хоробрістю за свій рідний край дорівнали нашому славному козацтву минулих часів.

Курінь XI., починаючи від села Королівки коло Борщева, йшов вже щось кілька днів, ніде не відпочиваючи ані хвилини, а гонив перед собою краще узброєних у французькі кріси і гармати Ляхів. Одначе за той час ніде не мав більшої битви, бо ляшня втікала на стрімголов по кожному напорі наших стрільців, лишаючи по дорозі ріжні воєнні прилади, які походили з Франції, а навіть з Америки. Наші стрільці, хотяй голодні, не тратили бадьорости і при кожному наступі кричали: „Врився, Антек, бо Українци ідом". Бракувало куль до крісів, і не було чим стріляти, то треба було хоч кричати. Переважно діставали ми російські набої до австрійських крісів і ці кулі летіли не дальше як на сто метрів. Коли ми прийшли під Іванівку, то надіялися, що прийде тут до завзятої боротьби, бо Ляхи будуть старатися за всяку ціну вдержати Теребовлю. А горби на полях коло села Іванівки обсадили Поляки, бо це був ключ до міста Теребовлі і тому на цьому відтинку згромадили більшу силу до оборони.

Цілий курінь розложився на полевій дорозі, недалеко села Іванівки. Стрільці умучені довгим маршем; кожний, де стояв, там положився відпочивати, одначе не знав нічого, на як довго. Деякі стрільці заснули, більша часть дриготала з зимна, бо ночі на подільських рівнинах бувають досить холодні, мимо цього, що дні є досить горячі. Відчували холод найбільше ті, що не маючи лащів, бо було брак, і тому всі не могли мати. Деякі знова снували думки про те, що робиться в їхніх родинних селах, які знайшлися під ляцьким наїзником. Вони бажали летіти наперед і освободити рідні села від ляцької здичілої орди, яка при помочі Франції наїхала і загарбала нашу землю. В тому часі в ночі була захована як найбільша осторожність. Ніхто з стрільців не міг запалити навіть циґаретки, щоб світлом себе не зрадити. Командати сотень враз з комадантом куріня навіть не думали зовсім відпочивати, а скрившись за горбок, розложивши мапу і освічуючи малою електричною лямпкою, укладали плян до наступу, який мав відбутись рано.

Досвіта коло години 2 приїхали вже кухні, і стрільці забрали вечеру і снідання разом бо попередного дня майже не їли, бо кухні полишались далеко позаду. За хвилю команданти сотень зарядили збірку і наказано кожній сотні в іншому напрямі посуватись гусаком наперед під ворожі позиції. Сотня -га посунулась під заслоною ночі майже на кількадесять кроків під польські окопи і розпустилась в лінії, ожидаючи години пятої, в котрій то годині мав бути наступ цілого куріня на Поляків. Коло години пятої на синьофіолетовому небі зайнялося, і за хвилину викотилося сонце і своїми срібно-золотими проміннями освітило подільські рівнини. На лугах озвалася пташка, а ми вже були готові й ожидали лише приказу, щоби кинутись до бою. На долині, на якій був наш курінь, почався загальний рух. Цілий курінь кинувся наперед. Поляки, котрі були на горбах добре обкопані і заосмотрені в найновіші французькі машинові кріси, в одну хвилину засипали нас сильним огнем. Дві години тревав завзятий бій. Поляки засипували нас градом куль з машинових крісів, як також почали падати на нас стрільна з артилерії. На цілій нашій лінії почулися зойки ранених. Один десятник з моєї сотні зістав смертельно ранений в живіт і кілька стрільців зістали убиті. Наш курінь при великій перевазі Поляків, а найбільше задля невідповідного терену, мусів вернутись до поблизького села. При тім ми стратили кільканацять убитих і ранених. Був теж ранений командант 3 сотні, і то смертельно.

В поблизькому селі, куди ми відступили, місцева людність в паніці втікала до лісів, боялася ляшні, бо кілька днів передтим ляшня страшно мучила місцеве населення. Небаром зібрався цілий курінь і скрився на поблизьку залізнодорожну стацію, яку Поляки безустанно обстрлювали цілий день з гармат.

Перед вечером знова XI. курінь пішов в наступ на ворога. Поляки відкрили на наступаючих стрільців сильний огонь з машинових крісів і гармат. Одначе по одногодиннім завзятім бою ляшня не видержала наступу стрільців, а стрімголов кинулася втікати. Наші сотні маширували тоді кольонами і гонили перед собою Поляків, які під ослоною ночі втікали в напрямі Теребовлі. Стрільці наступали на пяти розполошеної ляшні і по дорозі стрічали своїх товаришів, котрі лежали вже неживі з ранної битви і котрих годі було розпізнати, бо мали розтріскані голови від ударів крісами. Це були ранені стрільці з ранішного наступу, бо в часі відступу не вдалось нам всіх наших ранених забрати. Тому розюшені Ляхи всіх наших ранених стрільців подобивали прикладами від крісів і майже кожному розчерепили голову. Цей нечуваний варварський і нелюдський поступ ляшні страшенно поділав на стрільців. Вони прямо летіли за ляшнею, щоби відімститись за помордованих безборонних стрільців. Цей вчинок мордовання безборонних, ще до того ранених, це найкращий доказ „польської культури". Бо ото Ляхи, ці „культурники з заходу", більше і жорстокіше знущались над нашими раненими і полоненими ніж татарська орда в давних часах. Вже коло півночі наші стрільці з XI. куріня з повним запалом входили до міста Теребовлі. На ліво від Теребовлі ще клекотіли безнастанно скорострілли. Це був X. курінь, який в часі ночі посувався рівнож досить скоро наперед і зводив бій з опираючимся ворогом. Коло год. 1. попівночі вже цілий XI. курінь з піснею на устах кольонами ввійшов до міста Теребовлі.

В місті була тишина, хіба чути було уїдання псів, які прощали утікаючу ляшню. Поляки запалили кілька будинків, мабуть на це, щоб було видко їм втікати. Лишили теж малий шпиталь з раненими, бо вже не мали часу забрати, бо стрільці на пяти наступали. Перед містом Поляки зрізали кілька великих дерев при дорозі, які положили, напоперек дороги, щоб в той спосіб спинити хоч на хвилю наш наступ, і щоб могли всі втікнути. Сотня за сотнею маширувала дальше, зовсім не зупиняючись в місті ані на хвилину. Мешканці міста поховались, одначе коли почули вже українську пісню в місті, всі виходили і радувались, що знова вернулись ті Стрільці Січовії. Деякі, засмакувавши ляцького ярма, зі сльозами в очах витали своїх Стрільців. Рівнож говорили, що як дика ляцька орда втікала, то кричала, що то „большевіци ідом".

Ранішне сонце освітило вже вільну і свобідну від ляцького наїзника Теребовлю, а XI. курінь вже був далеко у поході на Тернопіль.

Юліян Баранюк,
тепер в Ірвінгтон, Н. Дж.

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР!

ПОЗІР!

— кликала в памятному Дні 1918 р. загрожена Батьківщина.

ПОЗІР!

— кликала в цьому Дні наша столиця.

ПОЗІР!

— неслося гомоном по селах, филею переливалося понад ріки й ставки, плило левадами й полями, широкою луною відбивалося від карпатських гір та неприхідних борів-лісів, завертало на яри й степи.

Заходило під міські крівлі, як від віків бажаний зов гостем входило під селянські стріхи...

Стрепенувся галицький відлом Української Нації, стиснув у змученій долоні холодний кріс і пішов ще раз на стрічу своїй долі...

„А ми нашу славну Україну розвеселимо..."

На трупах борців виросла червона калина. Гаряча кров увіллялася в її червоні, повні китяги...

Як видимий доказ недавніх змагань остали Інваліди. Скитаються по обездоленій Землі рештки людського тіла і лиш наслухують, чи не кличе воєнна сурма на дальші бої. З охотою кинуть на жертвенник і ці рештки свойого тіла, віддадуть душу за найвище національне Добро.

А покищо, колишні лицарі хилять буйну голову додолу і з лицем, покритим соромом, простягають руку до громадянства за підмогою.

Українське громадянство не повинно відмовити цеї помочі Тим, що наставляли свої груди й вийшли з крівавої борні найбільше покривджені.

Тисяча Інвалідів У. Г. А. чекає на традиційну поміч, на **Листопадову збірку.**

Вісімнацять тисяч долярів на рік мусить громадянство зібрати на ренти інвалідам, на лікування, на протези, на удержання Дому Інвалідів.

Іменем Інвалідів кличемо о цю допомогу й віримо, що Громадянство не забуде останків своєї геройської Армії.

У Тринацяту Річницю Національного Зриву

ГОЛОВНА РАДА
Укр. Тов. Допомоги Інвалідам
у Львові, вул. Руська ч. 3.

СПРАВЛЕННЄ ПОМИЛКИ.

Удописі з Сиракюз, Н. Й., „На визвольну боротьбу" в числі 249 „Свободі" подано „по $1.75: І Кравчука, В. Коричека", а має бути: „по $1.75: І. Кравчука, В. Корняка". Далі в жертвах по $1.25 подано прізвищи: „Л. Кіша", а має бути „Л. Кота", потім подано: „І. Кіцака", а має бути: „І. Кіщака".

ської монархії Українська Держава і її найвища влада, Українська Національна Рада.

З нинішним днем Українська Національна Рада обняла владу в столичному місті Львові і на цілій території Української Держави.

Заки будуть установлені органи державної влади в законному порядку, українські організації по містах, повітах і селах мають обняти всі державні, краєві і громадські уряди і в імени Української Національної Ради виконувати владу.

Де цього ще не зроблено, дотеперішні неприхильні Українській Державі уряди мають бути усунені.

Всі вояки української народности підлягають від нині виключно Українській Національній Раді і приказам установленої нею військової влади Української Держави. Всі вони мають стати на її оборону. Українських вояків з фронтів відкликається отсим до рідного краю на оборону Української Держави.

Все здібне до зброї українське населення має утворити боєві відділи, які або ввійдуть в склад української армії, або на місцях зберігатимуть спокій і порядок; особливо мають бути оберігані залізниця, почта і телеграф.

Всім горожанам Української Держави без ріжниці народности і віроісповідання запоручається горожанську, національну і віроісповідну рівноправність.

Національні меншости Української Держави, Поляки, Жиди і Німці, мають вислати своїх відпоручників до Української Національної Ради.

Аж до видання законів Української Держави обовязують дотеперішні закони, наскільки вони не стоять в противенстві до основ Української Держави.

Як тільки буде забезпечене й закріплене істнування Української Держави, Українська Національна Рада скличе на основі загального, рівного, безпосередного й тайного виборчого права Установчі Збори, які рішать про дальшу будучність Української Держави.

Склад утвореного Українською Національною Радою кабінету і його програму оголоситься.

Український Народе!

Всі свої сили, все посвяти, щоб укріпити Українську Державу!

Львів, 1. листопада 1918.

Українська Національна Рада.

MY FIRST VISIT TO THE UKRAINE

By M. Luchkovich, M.P.

I was born in a little coal-mining town of Shamokin, Pa., but as the future did not seem to hold anything in store for me there I decided to migrate to Canada.

Almost a quarter of a century has elapsed since I first entered my new homeland but in all my varied experiences therein nothing has been so momentous to me as a matter of such great personal pride as my election to the Canadian House of Commons.

Six years of political life has opened up a new vista to me with a consequent widening of mental horison. As a result of my appointment in the capacity of Canadian delegate to the Inter Parliamentary Conference at Bucharest my destination led me into fields hitherto unexplored. Fate willed it, incidentally, that I was to become eventually not only the sole representative from Canada but of the whole British Empire as well.

My journey to Europe afforded me not only an opportunity to secure an insight into general world conditions but also first hand information with regard to the country and people from whence my parents have sprung. Thus in the interviews which I had with the King, several princes, princesses and leading political leaders of Rumania the topic of our conversation bore not only directly on general economic and political questions but on the status of Ukrainians as well.

Both in Rumania and Poland the fact of my Ukrainian parentage caused no end of speculation as to how my appointment to aformentioned Congress was made possible; but what to people in Europe seemed so great a mystery was to Canadians merely a matter of fact. For in Canada men are accepted according to their actual and true worth and not strictly because of any particular racial origin. In a word: my visit in the capacity of delegate was made possible because of the provalent spirit of liberty, fraternity and fair play which makes no differentiation or discrimination as to race, religion or even political adherance.

The trouble with countries like Poland is that they do not know what liberty or fair play means. Observe the manner, for instance, in which the Canadians have settled their minority problem. Canada, as every school child knows, was once French colony, predominantly so both in character and tradition. In 1759 this country was conquered by Great Britain. For over a century it has remained in British possession but how wastly different has said domination been in comparison to the vicious, incompetent and foolhardy administration of Poland in Western Ukraine!

My trip to Poland has been in every respect a great revelation. I expected to find a meek and retiring minority of Ukrainians trembling at the very mention of the word "Poland" but what was my suprise when instead I was encountered everywhere by an energetic, resolute, practical and intelligent Ukrainian peasantry thoroughly conscious of its role in life and grimly determined to attain what by every law of God and man rightly belongs to them. It is true that the Polish Government is using every means of suppresing them intellectually and economically by keeping them out of the schools and various civil service positions but this intentional barbarism has not dampered their ardor in the least nor lessened their struggles for existence in keeping with their tradition and racial aspiraton.

As a lover of fair play, as an advocate of liberty, as a citizen of a great and free country I wish the Ukrainians God-speed in their efforts. There is no doubt in my mind that their worthy aspirations will in the near future be crowned with success. Greater countries than Poland have tried by forceful suppression to divest their minorities of an elemental right to language, religion and cultural development and have failed, and there is no reason to expect that a weaking like Poland should succeed in this regard.

Poland will not, cannot, should not expect the Ukrainians to sanction their own self extermination or willingly submit to their own self crucification; and on the other hand, Poland cannot continue to play her old game of pulling the wool over the eyes of America, Canada and Western Europe, for the world, to use a slang phrase, is getting on to her and is beginning to discount most of the diplomatic duplicity and humbug dished out by her. The hideous and shocking reports of the prevalent reign of terror in Poland have stirred many writers, journalists, reporters, and editors all over the universe to action, the result of which has caused Poland to stand condemned by all right thinking pepople the world over. It is my humble opinion that unless she mends her ways she will again have to suffer the degradation which always seems to have been her lot in past history.

The impression which I brought back with me from the Ukraine is that Poland never will be able to destroy the natural desire of the Ukrainians to develop along the lines of their own tradition and cultural outlook; on the contrary, this desire, instead of being suppressed by the multitudinous pacificatory methods of the Polish Government, has increased manyfold within the past few years.

Another point which I wish to leave with my readers in concluding this short letter is the belief that a visit to Ukraine by young American and Canadian Ukrainians would not only vastly enhance their appreciation of the greatness of the laws and institutions on this side of the Atlantic Ocean but it would also increase their admiration for the patient, determined and unconquerable desire for self expression and self determination of the people from whom their parents have sprung.

Пятьдесять літ Рідня Школа
Сіє зерно доокола,
Розвіває пітьми ночі,
Отвирає темним очі,
Кніжечки шле дітям в хату,
В них читати є багато —
Пятьдесять працює літ,
Щоб нам сонця блиснув світ.

But time will come, once obstacles are hurdled,
When you will shine among the greatest nations;
Will shake the Cauca's while with Beskid girdled.
Black Sea will echo with your liberation
And you'll behold, once being your own master,
A home of joy and field of consolation.

Та прийде час, і ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, впережешся Бескидом,
Покотиш Чорним морем гомін волі,
І глянеш як хазяїн домовитий
По своїй хаті і по своїм полі.

Іван Франко.

Ол. Бабій.

Степові вірли...

І дочекались втіхи ми, діждалися і свята ми;
Приїхали із Києва гарматчики з гарматами.
Курінь гукнув, раненько вранці:
„Слава вам, слава, Наддніпрянці!"
Радіють хлопці, що й казать:
Цілують дула сталевії,
Січовиків вітають у надії,
Що як вже є гармати в нас,
То недалекий волі час.
А сотник ходить, ніби хмара:
„Ой, буде помста, буде кара!
Не спіть же, хлопці, не дрімайте!
Стальні кріси набивайте.
Гостріть багнети і мечі,
Бо буде наступ уночі;
Співайте радісних пісень,
Надходить нам побіди день!"
Вітають хлопці батерею,
Балакають собі із нею
Та обіймають смільчаків,
Січовиків Дніпровиків.
А гості ці, Січовики,
Розказують чудні казки,
Як билися із Москалями,
Як гетьман втік кудись світами.
І як із ним усі Ґерманці
Втікали босі від повстанців,
Як галицькі стрільці на славу
Ішли аж ген там під Полтаву,
Гнівную спиняти хмару,
Що несла помсту, кров і кару,
І як то в лісі, у діброві, у Мотовилівці преславній
Впав Черник, той, що із любови
До батьківщини — душу дав.
Хоч він з Бескида, впав за Київ;
Тепер брати прийшли під Львів,
Щоб за кров Черника заплату оддати брату, свому брату.
І нагло тут прийшов наказ:
„Огонь! З усіх гармат нараз!"
Гей, як гукнуть тут гаківниці!
Гранатами мов густе намисто
Падуть з подолка понад місто.
„Гей хлопці, ми іще до дня
Роздавим Львів як жабиня!
Ще бобу, хлопці! Не жалійте!
А грійте вражу спину, грійте!
Прочухайте хоч пяти їх!
Гадюк вбивати — то не гріх!"
Над вежі, куполи дебелі
Летять не птиці, а шрапнелі.
„Ось тут колись гремів Богдан,
А нині бе з гармат Чабан!"
„Гей жалко міста, храмів злотих"!
— Не жалко! — одвічає сотник:
— Бо краще нам той город клятий
Істерти ввесь з лиця землі,
Ніж має це кубло плекати
Гадюки — скорпіони злі,
На нашій скривдженій землі.
Ударте, щоб Ляхи почули,
Що волі хочуть і Гуцули.
І хай почують всі народи,
Що Русин хоче теж свободи!"
Трубач сміється у наметі,
Вістун сидить та на лафеті
І мовить: „Там десь на панах
Вже терпне шкура, що аж страх.
І неодин втікає нині
В пивниці, льохи в цій хвилині
І неодну сполошу мамку
У Львові на високім Замку.
І неодна панянка там
Вже молиться, щоб згинув хам,
Щоб ми спинили стрілянину.
Гей, проклинають Україну!
А наш вістун й десятник Павлаш
Сваряться вже всю божу днинку,
Хто перший з них завісить стяг наш
На львівськім ратуші на ринку,
Бо вірять всі, бо вірять ревно,
Що Львів здобудуть вже напевно.
А ті гарматчики кохані
Годують ядрами гарматню пищу;
Гармати ситі, гнівом пяні
Відригують, плюють на місто
Так голосно, так міцно, густо.
На мур, на мур, на тротуар,
Скажені пси: Гар!!! гаррр!!!
Регоче в полі чорний біс
Вогнем, зубами: блись! і блись!
І по над зляканим селом
Старий наш лицарський псалом:
„Не розсудила нас любов, —
Розсудить нас залізо, кров!".

(„Гуцульський Курінь").

СИНЯ СТЯЖКА ПОБІДНИКА ОКЕАНІВ.

Звідки вона взялася і хто її мав?

Звичайно коли будується новий корабель, пише про це преса. Коротко пишуть, скільки він буде коштувати, скільки робітників працюють, скільки всякого матеріялу потрібно до цього, відтак ще про першу їзду, коли розходиться о якийсь великий корабель і на тому кінець. З кождим одначе пасажирським кораблем звязано ще одно явище, а саме: синя стяжка. Ідеалом кождого великого корабля є, цю стяжку осягнути.

Щож це є ця синя стяжка? Є це собі звичайний зворот в мові, а нічого реального. Під поняттям синьої стяжки в мореплавстві розуміємо найскоріщий корабель світа. Походить це звідтіля, що давніще всякі найвищі відзначення, передовсім в Англії, в цій морській державі, ношено на синіх стяжках. Отже з часом вийшло в морських кругах у моду цю синю барку надавати й найскоріщому кораблеві. Це є просто відзначення корабля, що його назовні не видно.

Конкуренція в скорости не нинішня. Пішла вона з часів, коли то ще вітрильними кораблями привозили з Китаю чай до Лондону. Хто скорше привіз транспорт чаю і кинув його на ринок, той заробив більше. Пізніщі транспорти мусіли продаватись дешевше. В 1832 р. збудовано було в.Бальтіморі найскорший корабель спеціяльного типу, Ен Мек Кін. В 1851 р. збудовано було в Бостоні корабель Фланг Клавд, що робив денно 220 морських миль. Це був найскорший корабель світа того часу. В 1866 р. зроблено було перегони між кораблями на віддаль Фунчав у Китаю до Лондону. Побідив був корабель Тепінг. Тоді ще одначе не було синьої стяжки. Тимчасом в пасажирську службу між Америкою й Европою поставлено було виключно парові кораблі і першим з тих кораблів, що мав право на назву чи відзначення синьою стяжкою був корабель Ґрейт Вестерн. На дорогу з Ню Йорку до Европи треба було аж 13 днів. Першим кораблем, що лише силою пари переплив до Америки, був Сіріюс.

Почалась конкуренція в скороченні часу перепливу з Европи до Америки. В 1856 році виносив цей час 10 днів (корабель Персія), в 1866 вже 8 днів (корабель Скотія) і т. д. Булоб забогато все вичисляти, бо цей час зменшувався дуже повільно. Все це були лиш англійські кораблі, що один другому відбирали синю стяжку. В 1881 році заложено північно-німецький Ллойд, а трохи пізніше гамбурґсько-американську лінію. Тодіто й почалась конкуренція між Англією та Німеччиною за синю стяжку північного Атлянтику. Досі майже всі кораблі будувалися в англійських варстатах. Колиж одначе корабель Фірст Бісмарк, збудований в німецьких корабельних варстатах здобув синю стяжку побідника, тоді розпочалася сильна будова кораблів і в Німеччині. Одначе синя стяжка в короткому часі перейшла знов до Англії для кораблів Кампанія та Люканія, аж в 1897 році здобув її на кілька років німецький корабель Кайзер Вільгельм дер Ґросе. Кораблі типу Дойтшлянд і Кронпрінцесін Цецілїє не давали змоги Англійцям знову взяти в свої руки синьої стяжки. Доперва в 1909 році новий англійський корабель з турбінами, Мавретанія, здобув назад синю стяжку для англійської фльоти. Час переїзду виносив тоді 4 дні, 19 годин і 55 секунд. Той рекорд побив знову в 1929 році німецький корабель Бремен часом переїзду 4 дні, 17 годин та 15 мінут. Пересічна скорість виносила 27.9 вузлів на годину.

Нині тойже корабель Бремен має титул синьої стяжки від 1929 року.

М. С.

УРИВКИ З ВОєННИХ ЛЮБОВНИХ ЛИСТІВ

(Записані У. С. Стрільцем Іваном Маєвським, що був при цензурі в Коломиї 1919 р.).

Пише Параска Дрібюк з села Сопова, п. Коломия, до Івана Шевчука, 26. III. 1919.

До стола сідаю, лавкою колишу,
Тай до Тебе, мій миленький, цей листочок пишу.
Тай не пишу олівчиком, ані атраментом,
Лишень пишу щирим серцем, самим діяментом.
Пишу милий цей листочок, серце ми ся крає,
Як рукою повертаю, перо промовляє.
Іди, іди, мій листочку, крізь гори котися,
А як прийдеш до милого, низенько вклонися.
А як прийдеш до милого, до його порога,
Насамперед поклонися і похвали Бога.
Ой бувби Ти, мій миленький, серця камяного,
Абис мені не відписав листочка дрібного.
Ой вацвила сина квітка в зеленім ячмени,
Не гнівайся, мій миленький, тай пиши до мене.
Очка Твої як зірорньки багато не важте,
Губки Твої солоденькі дещо перекажте.
Бо що буде там нового, я не можу знати,
Тай до Тебе, мій миленький, кінчу лист писати.

Пише Іван Павчак з Ворохти дня 25. III. 1919. до Василини Демяновської в Городенці.

Коло стола сідаю, білий папір розкладаю
І з Тобою, люба Василинко, розмовляю.
Та не розмовляю власними словами,
Лишень розмовляю сірими буквами.
Ой шумить вітрець аж гилля з дерев ломить,
А мій листочок до Тебе в гості приходить.
Іди, листочку, горами, долинами
Та не забавляйся поміж ворогами.
Ой іди, листоньку, на Україноньку
Та звідай там про кохану мою дівчиноньку.
А як вступиш через поріг, ниаенько вклонися;
А як впадеш на стіл її, щиренько втворися.

Обережний.

Залізничий сторож до якогось пана, що йде залізничим шляхом і пильно приглядається шинам:

— Пане, що ви тут робите?

— Справджую, чи шруби й пороги добре поприкріплювані, бо завтра їхатиму туди поїздом.

—o—

Ріжниця.

— Моя дитино, маєш двацять літ і хочеш вийти за такого старого чоловіка, щоби жити з ним ціле своє життя?!

— Помиляєтеся, тату, я хочу пережити з ним лише його життя!

—o—

— Йойна, що ти тут так довго вдивляєшся в ту виставу?

— Хочу собі вибрати скарпитки, а не знаю, який вибрати колір.

— Ти дурний, купи скарпитки чорного коліру, а як зробиться в них діра, то не буде пізнати.

—o—

З кримінальної літератури.

Виїмок з повісти: „...впали два стріли. Ґраф із легким зойком упав на землю, кров лилася струєю. Одна рана була смертельна, на щастя друга не представляла для ґрафа ніякої небезпеки".

Чоловік (сердитий): Затям це собі, що я вже востаннє плачу твоїй кравчині!

Жінка: Що?! Себто ти хочеш, щоби я з новим роком ходила в костюмі Еви?

—o—

Ватажок ніґрів представляє своїм землякам білого місіонаря, який хоче виголосити проповідь:

— Шкіра того місіонаря біла, одначе душа його такаж чорна, як наша.

—o—

У парні.

Гість (після того, як випарився в парні, шукає своїх штанів, та їх не знаходить і каже до послугача): — Слухайте, деж мої штани, я не можу вийти!

Послугач: А чи ви напевно знаєте, що прийшли сюди в штанах?

—o—

У суді.

— То ви насамперед ударили в лице Корабійчука, а потім іще побили його палицею?

— Так, бо як його вдарив у лице, то він головою розбив мені шибу в авті.

Змученим мязам
Ніщо не дає такої скорої полекші як
ПЕЙН - ЕКСПЕЛЕР

НОВИ ВЯЗНИЧНИЙ ПРАВИЛЬНИК.

З днем 1. жовтня ввійшов у Польщі в життя новий вязничний правильник, яким політичні вязні є зрівнані з кримінальними.

МАЙЖе СТО ПРИРОДНИЧИХ МУЗЕЇВ.

Після найновіших підсумків є у Чехословаччині майже сто природничих музеїв, розкинених по містах і містечках.

ЗА КОМУНІСТИЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.

Суд присяглих у Львові засудив парубків Василя Юркова з Мервиці і Дмитра Путька з Мокротина, пов. Жовква, на 6 і 8 місяців вязниці за комуністичну агітацію, яку вони вели розвішуванням транспарентів та поширюванням літератури. Оба засуджені — це бувші близькі співробітники сельробівського посла Хама, який минулого року втік за кордон.

386,000 ПОЖАРІВ ЗА ДЕСЯТЬ ЛІТ.

На протязі останніх 10 літ у Канаді було 386,000 пожарів, які заподіяли $413,000,000 шкоди. В додатку згоріло 3,926 осіб, а 9,853 було небезпечно ранених.

Найліпший доказ.

Пані (до кухарки): Правда, Горпино, що в тім капелюсі я виглядаю далеко молодше?

Кухарка: А так! Як ми вчора пішли разом на базар, усі думали, що пані є моя дочка.

—o—

— Глянь, коханий, на ті филі! Вони наче разураз цілуються та начеб ніколи не мали того досить!

— Алеж, кохана, приглянься лише добре: таж це все інші филі!

ЗБОЖЕВОЛІВ У БОЖНИЦІ.

В Мостисках збожеволів у божниці старозаконний Шмулько Бірнбавм і почав танцювати й верещати. Бідолаху відвезли до шпиталю.

НОВА КРЕМАТОРІЯ В ПРАЗІ.

Коштом 10 міліонів чеських корон вибудували в Празі нову, велику крематорію. В дотеперішній малій крематорії спалили минулого року 2,300 трупів.

ТАРЗАНІВ СИН.

(78)

На милю вище від табору Шведа був через ріку брід, де переходили часто слони з одного берега на другий. Корак знав цей брід і пігнав туди Тантора. Поспішаючи, слон переходив через ріку. Коли нападали на нього крокодилі, то він ловив їх своїм хоботом і зі страшною силою відкидав геть від себе. Корак, підкорчивши ноги, сидів на спині Тантора, стараючися триматись так, щоб його не спіймав який крокодиль за ногу.

—o—

Вийшовши з води, Тандор, скільки мав сили, біг вперед густими джунглями. Молоді дерева ломилися від ваги його тіла, а Коракови нераз доводилося перестрибувати через гилки старих могутніх дерев, щоб не злетіти з розбитою головою зі слона. Немов буря з джунглів наближалалася до табору Шведа, з таким шумом і тріскотінням неслися вперед людина й слон. Скоро вони дібралися до протоптаної стежки.

—o—

Нею вони вже легко рухалися вперед, поки опинилися перед табором. Чорні люди, що були в таборі Шведа, як тільки побачили великана-слона, що бурею нісся до них, а на спині його „білого діявола", зі страху втікли геть у джунґлі. Корак побачив намет. Він рішив, що там є дівчина. Мальбін лежав недалеко намету на парусиновім гамаку, що гойдався на двох деревах. Він був ще дуже слабий від утрати крови.

—o—

Несподівано Мальбін побачив перед собою величезного слона. Він був заслабий на силах, щоб тікати, а тому зі страхом чекав наближення слона й білої людини, що ним командувала. Швед пригадав собі, що він уже раз стрічав цього володаря джунглів, і страх охопив його ще більший. Корак підійшов до Шведа й рішучим голосом запитав: „Де дівчина?" Швед мовчав. „Де дівчина?" — знову сердито вигукнув Корак і кинувся до нього.

—o—

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ дякоучителя Петра Довгого, котрий був дякоучителем в Йонґставн, Огайо а пізнише в Мікізпорт, Па. Хтоби знав його адресу прошу надіслати її до: **John Krawec, P. O. Box 31, Girard, Ohio.**

ПОШУКУЮ Василя Гурського котрий в 1918 р. перебував в Акрон, Огайо. Хтоби знав його адресу, або він сам нехай зголоситься до: **John Krawec, P. O. Box 31, Girard, Ohio.**

ПОШУКУЮ Михайла Лисого котрий має перебувати в Акрон Огайо або в Клівланд, Огайо. Хтоб знав про него, або він сам нехай зголоситься на адресу: **John Krawec, P. O. Box 31, Girard, Ohio.** 254-255

НА ПРОДАЖ 2-ПОВЕРХОВИЙ ДІМ З БУЧЕРНЕЮ І ҐРОСЕРНЕЮ
На горі є три кімнати і купальня, на долині штор і кухня, огріття стімове, ґарадж. В шторі прилади всі нові. Ціна приступна. Голоситися під ч. 253-7
848 N. RINGGOLD STREET, PHILADELPHIA, PA.

ДИВІТЬ! ДОБРА НАГОДА!
Самотний мущина хоче продати фарму: Маю фарму 50 акрів землі, дім 11 кімнат, около 200 курей, 2 добрі коні, одна гарна корова, джерзі, 1 Форд трок, 25 акрів кукурузи і троха машинерії. Добре джерело коло хати, гарне місце на літнисько. 2 і пів милі від міста Флемінґтон, Н. Дж. Ціна $5600, готівкою около $3000. По дальші інформації пишіть до властителя: 254-6
ALEX. PAPP, R. D. 3, Flemington, N. J.

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річи. Пишіть по каталоґ до
UKRAINIAN BAZAR, 170 E. 4th St., New York, N. Y.

DR. N. M. HNATYSHYN
УКР. ЛІКАР-ХІРУРҐ
2732 WEST 14th STREET, CLEVELAND, OHIO.
TEL.: PROSPECT 7597.

Д-Р ЮРІЙ АНРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРҐ І АКУШЕР
153 AVENUE B, NEW YORK, N. Y.
(межи 9. і 10. ул.)
Tel. ALGONQUIN 4-8625.
Урядові години: рано від 10 до 11, ввечір від 6 до 8, а в неділі після умови.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
Tel.: Orchard 4-2568
NEW YORK CITY
129 E. 7th STREET,

ПЕРШИЙ УКР. ПОГРЕБОВИЙ ЗАКЛАД В НЮАРКУ І НА ОКОЛИЦЮ.
Ми робимо гарні похорони
ПО $150
Без ріжниці як далекі позамісцевости, кличте нас.
Офіс: 485 AVON AVENUE.
Phone: Terrace 3-8882, або Waverly 2-1636, NEWARK, N. J.